

Banai Ádám

Euró? - Csak a biztonságos bevezetés lehet sikeres is

Csaba László közgazdász egy közelmúltban adott interjúban széles körűen értékelte és kritizálta az euró magyarországi bevezetéséről szóló [Matolcsy György: Az euró csapda](#) című véleménycikkét. Az interjúban tett több állítását is érdemes mélyebben megvizsgálni, hogy valós képet kapjunk.

„Szó sincs arról, hogy Szlovákia lemaradt volna?” – A kérdés túlmutat az eurón, a gazdaságpolitika minősége a kulcs

Az euró bevezetésének és hazánk sikeres reálgazdasági felzárkózásának a kérdéskörét célszerű a közös fizetőeszközt használó országok tapasztalatain keresztül megvizsgálni. A régióban Szlovákia és Szlovénia vezette be eddig az eurót, így az ő tapasztalataikból tudunk kiindulni.

Északi szomszédunk kapcsán Csaba László kiemelte, hogy „szó sincs arról, hogy Szlovákia lemaradt volna” az euró bevezetésével. Valójában Szlovákia kedvező kilátásokkal csatlakozott az eurózónához, azonban a gazdasági felzárkózás az elmúlt évtizedben megállt. A szlovák gazdaság fejlettsége 2000 és 2010 között az EU átlagos fejlettségéhez képest 51 százalékról 76 százalékra emelkedett. Ugyanakkor az ezt követő évtizedben nemhogy további felzárkózást nem könyvelt el a szlovák gazdaság, hanem éppen ellenkezőleg: a szlovák gazdaság fejlettsége az EU átlagához képest 2020-ra 71 százalék közelébe csökkent. Ez jól látható abban, hogy 2010 előtt a Csehországhoz képesti különbség is jelentősen szűkült, Szlovákia gazdasági fejlettsége a kezdeti 22 százalékpontos lemaradásról indulva mintegy 8,5 százalékponttal megközelítette a cseh szintet (az EU átlagához viszonyítva). 2010 után viszont fokozatosan leszakadt a cseh gazdaságtól, és a fejlettségbeli különbség ismét a 2000-es évek elején jellemző tartományba, 23 százalékponttal emelkedett 2020-ra. Eközben a kelet-közép-európai régió azon országai, amelyek nem csatlakoztak az eurózónához (Magyarország, Csehország, Lengyelország, Bulgária, Románia és Horvátország) Szlovákiával szemben pozitív, jelentősebb felzárkózást könyvelhettek el. A felsorolt országok reálgazdasági fejlettsége az EU átlagához képest 2009-ben 62 százalékon alakult, ami 2020-ra közel 11 százalékponttal 73 százalék közelébe emelkedett.

Az való igaz – ahogyan Csaba László is rámutat – hogy az eurót bevezető balti országok reálgazdasági felzárkózása kedvezőbb képet mutat. Ugyanakkor a balti államok kapcsán fontos kiemelni, hogy esetükben a maastrichti kritériumok teljesítésén felül egyéb kedvező feltételek is fennállnak: a rendkívül alacsony, a GDP arányában 15 százalék alatti örökölt államadósság az euró bevezetésekor sem emelkedett 50 százalék közelébe, rugalmas munkaerőpiac, nagymértékben digitalizált pénzügyi rendszer, digitalizációs reform, a belső nominális leértékelődés, valamint a negatív társadalmi hatások elviselésének képessége. Emellett, a csatlakozó balti államok esetén azért is nehéz értékelni az euró szerepét, mivel ezek az országok a rendszerváltást követően rögzített árfolyamrendszerben működtek, ami már önmagában mérsékelte a monetáris politika mozgásterét. Kérdéses, hogy a felzárkózási folyamatban mekkora szerepet játszhatott az euró, de az elért eredmények semmiképp sem tulajdoníthatók kizárólag az eurónak.

Az euró bevezetése során minden ország más-más gazdasági átváltásokkal szembesül, ezért a közös valuta bevezetésének költség–haszon mérlegét az adott ország jellemzői mentén célszerű felmérni, ami alapján meghatározható az eurócsatlakozás megfelelő időzítése. A megfelelő időzítés érdekében érdemes megvizsgálni azt, hogy milyen előnyökkel jár az euró bevezetése, valamint azt,

hogy a közös fizetőeszköz használatáért cserébe mit kell feladnia az adott országnak, ez pedig bőven túlmutat a „hagyományos maastrichti kritériumokon”.

Fontos kiemelni, hogy a gazdasági fejlődést hosszú távon elsősorban az alkalmazott gazdaságpolitika minősége határozza meg, viszont az egyértelműen látszik, hogy önálló monetáris politika nélkül a felmerülő strukturális problémákat nehezebb kezelni, aminek súlyos hosszú távú következményei lehetnek. Az önálló monetáris politika (kamat- és árfolyampolitika, valamint az adott helyzet kezelésére kialakított célzott eszköztár) növeli a gazdaság ellenálló- és reagálóképességét, ezáltal a strukturális reformok kisebb társadalmi költséget eredményeznek.

„A Magyar Nemzeti Bank elkötelezett a sikeres és biztonságos eurócsatlakozás mellett – a kulcs a bevezetés feltételeiben van”

A Magyar Nemzeti Bank az önálló monetáris politikának is köszönhetően a koronavírus-járvány okozta negatív hatásokra célzott módon, rugalmasan és a megfelelő időben tudott reagálni. A jegybank a különböző programokon keresztül a koronavírus-járvány kezdetétől 2021. július végéig közel 10 ezer milliárd forintnyi likviditást biztosított a gazdasági szereplőknek. Közös fizetőeszköz mellett a hazai kkv szektor számára sem lett volna elérhető az NHP Hajrá. Úgy gondoljuk, hogy a bevezetett intézkedések „komoly védőhálót” jelentettek a koronavírus-járvány okozta válságban. Az MNB koronavírus-járvány alatt hozott gyors és széles körű intézkedései – az egyéb kormányzati garancia- és hitelprogramokkal, valamint a fizetési moratórium bevezetésével együtt – egyszerre eredményezték a hitelpiacok működésképeségének és a pénzpiacok stabilitásának fennmaradását. A magyar vállalati hiteldinamika 2020 decemberében továbbra is az uniós országok élvonalában helyezkedett el éves alapon, miközben a háztartások banki hitelállománya 14,5 százalékkal volt magasabb a tranzakciók hatására, mint egy évvel azelőtt.

A Magyar Nemzeti Bank elkötelezett a sikeres és biztonságos eurócsatlakozás mellett. Az euró bevezetését akkor tekintjük sikeresnek, ha annak előnyeit a legnagyobb mértékben tudjuk kihasználni és el tudjuk kerülni a közös valutával járó lehetséges csapdákat.

Az euró nem öncél, hanem eszköz. Úgy kell a jövőben bevezetnünk Magyarországon az eurót, hogy az a magyar gazdaság számára biztosítsa a sikeres felzárkózási pálya lehetőségét. Csaba László az interjúban hiányolta azt, hogy az MNB nem gondolkozik és dolgozik az euró bevezetésén. Ez az állítás nem fedi a valóságot. Az MNB tavaly januárban publikálta a „Fenntartható felzárkózás euróval – Hogyan újítsuk meg a maastrichti kritériumokat?” című kötetet, amelyben a jegybank széles körűen, az eddigi tapasztalatokat is megvizsgálva foglalkozik a sikeres eurócsatlakozás feltételeivel. Az MNB szerint a sikeres eurócsatlakozáshoz szükséges a megfelelő reálgazdasági fejlettség, az eurózónával szinkronizált üzleti és pénzügyi ciklusok, magas versenyképesség mind a vállalatok mind a munkaerő tekintetében, egy stabil és fejlett hazai pénzügyi rendszer, ami kihasználja a digitalizáció nyújtotta előnyöket. A feltételek megteremtése a kulcstényező ahhoz, hogy az euróbevezetés sikeres és biztonságos legyen Magyarország és mindannyiunk számára.

Az eddigiekből az is következik, hogy az euró gyors, 2-3 éven belül történő sikeres bevezetése szakmailag nem megalapozott elképzelés. A közös fizetőeszköz sikeres és biztonságos bevezetése nem csupán eltökéltség kérdése! Az ERM II árfolyam-mechanizmusban eltöltendő legalább két év már önmagában jelzi, hogy a gyors bevezetés elképzelése korlátokba ütközik. Ezen túl más államoknál, például Horvátország esetében is látható, hogy a járvány miatt a korábban eltervezett menetrend bizonytalanná válhat. Nemcsak a maastrichti kritériumok teljesítése bizonyulhat a korábban

gondoltnál nehezebbnek, hanem általánosabban a megfelelő felkészülés is egyre nagyobb kockázatoknak van kitéve.

Mindezek tükrében az euró rövid távon történő bevezetésének gondolata inkább tekinthető politikai szlogennek, mint higgadt, átfogó költség–haszon elemzéssel és gazdasági felkészültséggel alátámasztott gazdaságpolitikai álláspontnak.

„Szerkesztett formában megjelent az Infostart.hu oldalon 2021. augusztus 27-én”